

GULATING LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt: 16.09.2022

Saksnr.: 22-043133ASD-GULA/AVD1

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer
Lagdommer

Jarle Golten Smørdal
Rune Voll
Wiggo Storhaug Larssen

Ankende part

Staten
v/advokatbevillingsnemden

Advokat Kirsten Berger
Advokatfullmektig
Sverre Runde

Ankemoøpart

Nina Sørensen

Advokat Therese
Larsen

Saken gjelder gyldighetsprøving av vedtak om avslag på søknad om advokatbevilling.

Sakens bakgrunn:

Hordaland tingrett avsa 27.01.2022 dom med slik slutning:

1. Advokatbevillingsnemndens vedtak av 15. april 2021 er ugyldig.
2. Staten v/Advokatbevillingsnemnden betaler kroner 145 323,- i sakskostnader til Nina Sørensen. Beløpet forfaller til betaling 2 uker etter dommen er forkynt.

Staten v/Advokatbevillingsnemnden har anket og ankeforhandling ble holdt i Gulating lagmannsrett 31.08.2022.

Partene er enige om at tingrettens saksfremstilling på dommens side 2 og 3, kan legges opprøvd til grunn. Dette gjelder også den beskrivelse av faktum som tingretten innledningsvis redegjorde for under sin vurdering i dommens side 5 og 6. Disse deler av tingrettens dom gjengis her:

Fra tingrettens dom side 2 og 3:

«Nina Sørensen (Sørensen) ble ansatt som advokatfullmektig i Advokatfirmaet PriceWaterhouseCoopers AS (PWC) fra 1. mai 2018. PWC søkte Tilsynsrådet for advokatvirksomhet (Tilsynsrådet) om autorisasjon for Sørensen som advokatfullmektig for en rekke av firmaets advokater. Advokat Jan Egil Wendelboe Aarø (Aarø), som hadde tiltrådt som advokat og partner i PWC i januar 2018, var ikke på listen i søknaden.

I brev av 6. juni 2018 autoriserte Tilsynsrådet Sørensen som advokatfullmektig for alle advokatene i PWC som sto på listen i søknaden, men dermed ikke for advokat Aarø.

I perioden fra februar 2019 til desember 2020 gjennomførte Sørensen fire sivile rettssaker, to hovedforhandlinger og to rettsmeklinger, som advokatfullmektig for advokatene i PWC. I en hovedforhandlingene og en av rettsmeklingene, var advokat Aarø prosessfullmektig. Det ble ikke oppdaget at Sørensen ikke var autorisert som fullmektig for ham av Tilsynsrådet.

Sørensen søkte 18. desember 2020 Tilsynsrådet om advokatbevilling. Tilsynsrådet av slo søknaden i epost datert 11. februar 2021. Begrunnelsen var at Tilsynsrådet konstaterte at dokumentasjonen viste at Sørensen ikke var autorisert som fullmektig for advokat Aarø i de to aktuelle sakene. Tilsynsrådet uttalte at det:

... ikke har anledning til å godkjenne saken som en del av oppfyllelse av prosedyrekravet, jf. domstolloven § 220 annet ledd siste punktum, jf. advokatforskriften § 8-1 samt Justis- og beredskapsdepartementets rundskriv G25/97, punkt 4.2. Dette da du ikke var autorisert advokatfullmektig for advokat Jan Egill

Wendelboe Aarø som er oppført som prosessfullmektig på den aktuelle saken slik advokatforskriften § 8-1 forutsetter.

Sørensen fremmet begjæring om omgjøring, og vedla blant annet en erklæring fra advokat Aarø der han bekreftet at Sørensen:

..... har blitt veiledet under forberedelse av henholdsvis hovedforhandling og rettsmekling for Bergen tingrett. Sørensen og undertegnede har arbeidet tett sammen i angjeldende saker, og før øvrig også i en rekke andre avsluttede og pågående saker.

Advokat Aarø uttalte videre at den manglende formelle autoriseringen av Sørensen skyldtes:

... en ren administrativ feil som påhviler advokatfirmaet PWC fullt ut, og som ikke på noen måte kan lastes Sørensen.

Tilsynsrådets styre behandlet begjæringen om omgjøring i møte 11. mars 2021. Vedtaket ble ikke omgjort, og saken ble deretter oversendt til behandling i Advokatbevillingsnemnden.

Advokatbevillingsnemnden opprettholdt i vedtak datert 15. april 2021 Tilsynsrådets avslag. Advokatbevillingsnemnden sluttet seg til begrunnelsen og forståelsen av reglene som Tilsynsrådet viste til i sine vedtak av 11. februar og 11. mars 2021.

Sørensen tok i stevning datert 25. juni 2021 ut søksmål mot Staten ved Advokatbevillingsnemnden, med krav om at Tilsynsrådets og Advokatbevillingsnemndens vedtak kjennes ugyldig.»

Fra tingrettens dom side 4 og 5:

«I vedtak datert 15. april 2021, avsto Advokatbevillingsnemnden Sørensen søknad om advokatbevilling. Avslaget er begrunnet med at Sørensen ikke var autorisert av Tilsynsrådet som fullmektig for advokat Aarø, som var prosessfullmektig i 2 av de 4 sakene som i søknaden inngikk i kravet til prosedyrererfaring.

Hovedspørsmålet i saken er om vedtaket er gyldig eller ikke.

Det er Sørensen som saksøker som må sannsynliggjøre at vedtaket av 15. april 2021 er ugyldig.

En advokatbevilling er en tillatelse til å bruke tittelen advokat og drive virksomhet i form av rådgivning om rettslige spørsmål og prosedyre for domstolene som advokat, mot betaling fra klient/kunde. Det å inneha advokatbevilling er følgelig av stor økonomisk betydning for innehaveren.

Partene er enige i at dersom vilkårene for å få advokatbevilling er oppfylt, har Sørensen et rettskrav på å få bevilling. Retten deler dette synet.

Det er enighet om at advokat Aarø etter domstolloven § 223, første ledd, hadde rett til å ha «autorisert fullmektig til å opptre for seg i rettergang». Sørensen kunne ha vært autorisert som fullmektig for ham, idet hun hadde mastergrad i rettsvitenskap og hadde godtgjort ved ordinær politiattest at hun har ført en hederligandel, jf. domstolloven § 223, andre ledd. Vilåårene for autorisasjon av henne var følgelig tilstede.

Sørensens ble i Tilsynsrådetts autorisasjonsbrev datert 6. juni 2018 autorisert som fullmektig for 26 av PWC sine advokater.

Det er videre et faktum at advokat Aarø var prosessfullmektig for parten i de to omtvistede sakene, og at Sørensens opptrådte i disse som fullmektig for han. Det er enighet om at dette var i samsvar med avtalen mellom advokat Aarø og hans klient, og at Sørensens var under reell ledelse og veiledning av advokat Aarø i de to sakene.

Det er ubestridt at det var PWC og Sørensens sin mening at hun skulle autoriseres som advokatfullmektig også for advokat Aarø. Utelatelsen av ham på listen over advokater hun skulle autoriseres for, skyldes en forglemmelse på PWC sin hånd som Sørensens ikke kan klandres for.

Vilåårene for å få advokatbevilling fremgår av domstolloven § 220. Partene er enige om at Sørensens oppfyller alle andre krav til å få advokatbevilling enn vilååret om prosedyrerfaring. Partene er følgelig enige om at Sørensens har mastergrad i jus, hun har gjennomført advokatkurset, oppfyller alderskravet på 20 år, og har fremlagt ordinær politiattest som viser at hun har ført en hederligandel, jf. domstolloven § 220, andre til fjerde ledd. Partenes enighet omfatter også at Sørensens har vært under reell ledelse og veiledning av de advokater hun var autorisert for i minst 2 år, jf. § 220, andre ledd, bokstav a.

Alle disse fakta bygger retten direkte på.»

Staten v/Advokatbevillingsnemnden sitt påstandsgrunnlag kan sammenfattes slik:

Avslaget på Sørensens søknad om advokatbevilling er gyldig. Vedtaket bygger på korrekt lovforståelse når det legges til grunn at prosedyrekravet ikke er oppfylt. Advokatforskriften § 8-1 stiller krav om «prosedyrerfaring» for at «praksis som nevnt i domstolloven § 220 annet ledd nr. 2 bokstav a skal medregnes». Slik praksis er «i virksomhet som autorisert fullmektig» og prosedyrekravet knytter seg direkte til ordene «autorisert fullmektig». Også ellers i rettergangslovgivningen er det forutsatt at en advokatfullmektig bare kan opptre i rettergang på vegne av en advokat som vedkommende er autorisert som fullmektig for. Autorisasjonen er personlig, jf. Rt. 2007 s. 1797. I to av sakene opptrådte Sørensens for en annen advokat enn hun var autorisert for, og hun opptrådte da uten tillatelse fra Tilsynsrådet. Det er statens syn at slik ulovlig opparbeidet prosedyrerfaring, ikke kan godkjennes.

Prosedyrekrav er et formalkrav for advokatbevilling, og det kan ikke gjøres unntak fra dette kravet basert på en vurdering av om Sørensen har fått tilstrekkelig faktisk prosedyrerfaring. Vilåret er forstått på samme måte i langvarig forvaltningspraksis og kontroll-, ressurs- og likebehandlingshensyn tilsier at regelverket praktiseres objektivt og at det ikke åpnes for unntak i enkelttilfeller. I perioden 2017-2021 var det ved søknader om advokatbevilling avdekket 134 gjennomførte rettssaker der fullmektigen hadde opptrådt uten autorisasjon. Av disse fikk 69 godkjent sin søknad fordi de også kunne dokumentere andre saker der autorisasjonen var på plass, mens 67, herunder Sørensen, fikk beskjed om at de manglet saker. Av disse er det fortsatt 17 som har sin søknad i bero, mens de andre har ettersendt dokumentasjon for andre saker og deretter fått innvilget sin søknad. Bevillingsmyndighetene må forholde seg til mange (og dels uheldige) måter å organisere fullmektigforhold på, men regelverket må likevel praktiseres på samme måte. Det vil være tungvint med et system hvor Tilsynsrådet skal prøve realiteten i hver enkelt sak hvor det mangler autorisasjon, og det vil være fare for forskjellsbehandling.

Ansvarskoblingen mellom fullmektig og prinsipal er viktig av hensyn til det rettsøkende publikum og kontrollen med nødvendig sikkerhetsstillelse for alle som opptrer i rettergang. En streng praktisering gir også fullmektigen, prinsipalen og advokatfirmaet et viktig insentiv til å kontrollere at autorisasjonen er korrekt.

Staten v/Advokatbevillingsnemnden nedla slik påstand:

1. Staten v/Advokatbevillingsnemnden frifinnes.
2. Staten v/Advokatbevillingsnemnden tilkjennes sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.

Nina Sørensen sitt påstandsgrunnlag kan sammenfattes slik:

Domstoloven § 220 er ikke en «kan»-bestemmelse, og Sørensen har rettskrav på bevilling om vilkårene er oppfylt. Det er enighet om at Sørensen oppfyller alle de andre vilkårene enn prosedyrerfaring, herunder at hun i minst to år har vært i virksomhet som autorisert fullmektig. Sørensen er enig i tingrettens resultat, men er delvis uenig i tingrettens tolkning av domstoloven § 220 når det gjelder prosedyrekravet.

Søknaden er avslått med den begrunnelse at Sørensen ikke fyller kravet til prosedyrerfaring fordi hun ikke var korrekt registrert som fullmektig for advokat Aarø. Dette er det ikke grunnlag for. Kravet til å ha vært autorisert fullmektig i minst to år og kravet til prosedyrerfaring, er to selvstendige vilkår. Sørensen er av den oppfatning at det er faktisk prosedyrerfaring som er avgjørende, og at formalfeil ikke kan tillegges den virkning at en gjennomført rettssak ikke skal regnes som prosedyrerfaring. Ordlyden i advokatforskriften § 8-1 er klar idet det er tale om å «godtgjøre prosedyrerfaring»,

samtidig som det oppstilles et krav om antall rettsaker og rettsmeklinger. Det er således ikke nødvendig å fravike ordlyden eller å tolke ordlyden innskrenkende for å anse prosedyrekravet som oppfylt i vår sak.

At det foreligger formalfeil ved autorisasjonen har ingen betydning for hvilken faktisk prosedyreerfaring som er opparbeidet. Den lovforståelse som Tilsynsrådet og Advokatbevillingsnemnden legger til grunn, har ingen forankring i ordlyden til lov og forskrift, og er i direkte strid med formålet med bestemmelsen, som er å oppstille krav om dokumentasjon for prosedyrepraksis. At Sørensen ikke var autorisert for Aarø, er en ren formalfeil. Advokat Aarø hadde rett til å nytte autorisert fullmektig, Sørensen oppfylte vilkårene for å være autorisert fullmektig for Aarø, og hun var autorisert for 26 prinsipaler i PwC. Formalfeilen har ikke hatt innvirkning på den prosedyreerfaring som Sørensen faktisk har opparbeidet under veiledning av prosessfullmektig. Kravet til autorisasjon i domstoloven § 220 annet ledd bokstav a, knytter seg til tidskravet på to år. Det forelå et fullmektig-/prinsipalforhold som oppfyller lovens krav.

Prosedyrekravet har som formål å sikre at fullmektiger skal få prosedyreerfaring og nødvendig oppfølging og veiledning. Dette formålet er oppfylt uavhengig av formalfeilen. Det reelle forholdet mellom Sørensen og Aarø, var at Sørensen som fullmektig prosederte sakene under veiledning og oppfølging av prinsipal Aarø. Uten formalfeilen, hadde oppdragene blitt utført på nøyaktig samme måte. Det er et generelt prinsipp at det er det reelle forhold, ikke formaliteten, som er avgjørende for hvilket faktisk forhold forvaltningen skal legge til grunn når det treffes vedtak.

Heller ikke reelle hensyn taler for å tolke prosedyrekravet slik staten anfører. Det er ingen fare for omgåelser av domstoloven § 223, og det er rene forglemmelser som vil rammes av en slik tolkning. Eventuelle feil vil oppdages ved søknad om autorisasjon, enten søknaden innvilges eller avslås. Det fremgår av vedlegg til søknaden hvem som var prinsipal, og det kan da lett kontrolleres om prosessfullmektigen har stilt forhøyet sikkerhet. Det vil ikke føre til økt arbeidsbelastning om regelen er slik Sørensen hevder, eller slik som tingretten la til grunn. Det blir ingen endring med hensyn til kontroll om det foreligger et reelt fullmektigforhold eller om det har vært oppfølging og veiledning fra prinsipal der formalfeil ikke er begått. Ved tvil kan det bes om erklæring fra prinsipal, slik som det ble gitt i denne saken i forbindelse med begjæring om omgjøring.

Om det skulle være behov for å sanksjonere formalfeil, bør dette gjøres mot den som har begått feilen. Dette vil være urimelig for fullmektiger som har opptrådt i god tro, å bli nektet autorisasjon på grunn av formalfeil. Det vises til Anders Bøhn, Domstoloven: Lovkommentar, § 220 avsnitt 6, Juridika (ajour pr. 21. juni 2022) og Anders Bøhns merknader til §§ 220 og 223 på Lovdata.

Det sentrale for det rettssøkende publikum er at fullmektigen har hatt tilstrekkelig oppfølging og veiledning. Formalfeil fører ikke til problemer med skadelidtes dekningsmuligheter. Dekningssubjektet i domstolloven § 220 er «advokaten», og det er ikke fare for at klient ikke skal være sikret.

Etablert forvaltningspraksis er ikke avgjørende når lovteksten taler for en annen løsning. Loven angir rammen for forvaltningsskjønnet, og forvaltningspraksis som går i disfavør av borgerne, er mindre tungtveiende.

Subsidiært, for det tilfelle at lagmannsretten skulle være enig med tingretten i at det er et krav at fullmektigen er autorisert for den prosessfullmektig som hadde det aktuelle prosessoppdrag, slutter Sørensen seg til tingrettens argumentasjon

Nina Sørensen nedla slik påstand:

1. Anken forkastes.
2. Nina Sørensen tilkjennes sakskostnader for lagmannsretten.

Lagmannsrettens vurdering:

Det spørsmålet som lagmannsretten skal ta stilling til er om Advokatbevillingsnemnden har lagt til grunn en riktig forståelse av prosedyrekravet i advokatforskriften § 8-1, jf. domstolloven § 220 annet ledd siste punktum da den opprettholdt Tilsynsrådets avslag.

Det er ikke omtvistet at Sørensen i minst to år etter avlagt mastergrad har vært i virksomhet som autorisert fullmektig hos en advokat som selv utøver advokatvirksomhet, jf. domstolloven § 220 annet ledd nr. 2 bokstav a. Med hjemmel domstolloven § 220 annet ledd siste ledd, er det i advokatforskriften § 8-1 gitt regler om prosedyreerfaring som vilkår for at slik praksis som autorisert fullmektig skal medregnes. Denne bestemmelsens første ledd lyder slik:

For at praksis som nevnt i domstolloven § 220 annet ledd nr. 2 bokstav a skal medregnes ved søknad om advokatbevilling, må søkeren godtgjøre prosedyreerfaring. Søkeren må ha prosedert under minst tre hovedforhandlinger i sivile saker av et visst omfang. Inntil to av disse kan erstattes av hovedforhandling i straffesaker og rettsmeklinger. Hovedforhandling i en større straffesak tilsvarer én sivil sak. Hovedforhandling i to straffesaker av et mindre omfang eller to rettsmeklinger tilsvarer én sivil sak.

I og med at dette er en bestemmelse som setter vilkår om prosedyreerfaring for at praksis som autorisert fullmektig skal medregnes, må det legges til grunn at prosedyrepraksisen

må knytte seg til virksomheten som autorisert fullmektig, og dette er også lagt til grunn i rundskrivet, jf. G-1997-25 punkt 4.2 fjerde ledd.

De to prøvesaker som Advokatbevillingsnemnden i dette tilfelle har underkjent, er utvilsomt utført som del av Sørensens virksomhet som advokatfullmektig i PwC, og knytter seg verken til privat prosedyreerfaring eller til andre arbeidsforhold. Det rettslige spørsmålet blir om det også gjelder et krav til at den autoriserte fullmektigen har vært korrekt registrert som fullmektig for den advokat som vedkommende har utført det aktuelle oppdraget på vegne av, for at saken skal kunne nyttes når søker skal «godtgjøre prosedyreerfaring».

Det er for lagmannsretten dokumentert at Tilsynsrådet for advokatvirksomhet og Advokatbevillingsnemnden har tolket og praktisert prosedyrekravet i advokatforskriften § 8-1 slik at også formelle feil ved tilknytningen mellom fullmektig og ansvarlig advokat, medfører at fullmektigen ikke gis anledning til å benytte den aktuelle sak som del av sin prosedyreerfaring. Dette gjelder også om det skulle være på det rene at det reelt sett forelå et fullmektigforhold med oppfølging og veiledning under det aktuelle prosedyreoppdrag.

Betydningen av ordlyden:

I domstoloven § 220 andre ledd er det gitt hjemmel til å gi «regler om prosedyreerfaring som vilkår for at praksis som nevnt i nr 2 bokstav a skal medregnes». Slike regler er gitt i advokatforskriften § 8-1, men det er heller ikke der stilt opp andre vilkår enn at søkeren må «godtgjøre prosedyreerfaring» for at advokatfullmektigpraksisen skal medregnes. Etter lagmannsrettens vurdering er det ikke tvilsomt at forskriftshjemmelen er så generelt utformet, at departementet ville hatt den nødvendige hjemmel for uttrykkelig å fastsette kriterier med slikt innhold som bevillingsmyndighetene har lagt til grunn for sin saksbehandling, ikke bare til antall saker og type prosedyreerfaring. Denne muligheten har departementet ikke benyttet, utover å presisere at det er søkeren som må «godtgjøre» at den aktuelle virksomhet som advokatfullmektig har gitt nødvendig prosedyreerfaring.

Om det er tilstrekkelig med faktisk prosedyreerfaring med rimelig tilknytning til virksomheten som autorisert fullmektig, der man har fått oppfølging og veiledning, eller om all prosedyreerfaring i tillegg må ha foregått «korrekt registrert som autorisert advokatfullmektig for den advokat som har prosessoppdraget», kan etter lagmannsrettens syn dermed ikke avklares utelukkende ved å se på ordlyden i advokatforskriften § 8-1.

Forarbeid og lovhistorikken for prosedyrekravet:

Hjemmelen for å forskriftsfeste nærmere prosedyrekrav ble vedtatt i det som da var domstoloven § 219 tredje ledd ved lov 4. juli 1991 nr. 44. Ordlyden var identisk med den forskriftshjemmelen som i dag er inntatt i § 220.

I Ot. prp. nr. 7 (1990-1991), merknaden til § 219, fremgår at:

Tredje ledd gir hjemmel for at det ved forskrift gis regler om krav til prosedyrerfaring for at praksis som advokatfullmektig skal telle, jf punkt 4.3.5. Det kan bestemmes at kravet til prosedyrerfaring skal variere etter søkerens øvrige praksis. Kravet til antall saker vil kunne reduseres dersom vedkommende også har praksis av en viss varighet som dommer, dommerfullmektig eller fra påtalemyndigheten hvor behandling av rettssaker inngår som en vesentlig del, det vil si praksis som nevnt i første ledd nr 2 bokstav b og c.

Hjemmelen ble benyttet ved at det i egen forskrift om krav til prosedyrerfaring og gjennomføring av advokatkurs for å få advokatbevilling, jf. FOR-1992-11-20-858 § 1 ble stilt krav om prosedyrerfaring. Ordlyden er, med unntak av en mindre justering om vektning av rettsmekling og straffesaker, identisk med den bestemmelse som senere er videreført i advokatforskriften § 8-1.

Kravet om at de som skulle få advokatbevilling måtte ha to års praktisk juridisk erfaring, ble innført ved endring av domstolloven § 219 i 1964. Før 1991 fremgikk det ikke noe uttrykkelig krav i loven om at den praktiske erfaringen også skulle omfatte prosedyrerfaring, men departement tolket bestemmelsens vilkår «har vært i virksomhet» slik. I Sivilombudsmannens uttalelse, jf. SOM-1983-48 fremgår følgende om den tidligere rettstilstand i forbindelse med en konkret klagesak:

Departementet opplyste at det etter lovendringen i 1964 ble krevd prosedyrerfaring for at virksomhet som advokatfullmektig skulle godkjennes som praksis for å få advokatbevilling. Denne praksis ble imidlertid ikke konsekvent fulgt i en periode i 1970-årene. Departementet unnlot da i hvert fall å kreve dokumentert prosedyrerfaring fra søkere som hadde arbeidet som fullmektig hos privatpraktiserende advokater, mens det til dels opprettholdt prosedyrekravet for søkere som hadde vært autorisert som fullmektig, f.eks. i industribedrifter, hvor advokat var ansatt. Departementet opplyste videre at det i 1981 fant å måtte skjerpe praksis i forhold til den praksis som ble fulgt en periode i 1970-årene. Den praksis som siden er fulgt, fremgår av rundskriv 9. desember 1981 til fylkesmennene. Departementet viste særlig til følgende avsnitt i rundskrivet:

«Advokatfullmektig som ikke har innehatt stilling som dommerfullmektig eller politifullmektig av en viss varighet (som regel minst 9 mndr.), må dokumentere prosedyrerfaring. Det stilles krav om at vedkommende har prosedert minst to hovedforhandlinger i saker av et visst omfang fram til dom.»

Om innholdet i kravet til prosedyrerfaring anførte departementet:

«Når et slikt krav først stilles, kan man neppe si at det er noe urimelig krav at det skal være prosedert minst to hovedforhandlinger. Mindre kan man nesten ikke kreve. Derimot kan det kanskje stilles spørsmål om det er nødvendig at det er falt dom i sakene. Som kjent kan det

hende at en sak forlikes på et meget sent stadium i en saks behandling ved domstolene, og departementet vil se nærmere på om det bør lempes på kravet om at det må ha falt dom i saken. Hvor man ellers skulle sette skillelinjen kan imidlertid være vanskelig. Poenget må jo i alle tilfelle være at vedkommende advokatfullmektig skal ha fått en viss erfaring fra domstolsbehandling.»

I den aktuelle saken vurderte Sivilombudsmannen autorisasjonen som advokatfullmektig og kravet til virksomhet som to ulike vilkår og uttalte:

Domstolslovens § 219 nr. 2 første punktum gir anvisning på et lovbundet skjønn, dvs. hvis betingelsene for å få bevilling er oppfylt, herunder vilkårene i § 218, skal bevilling gis. Uenigheten mellom A og departementet gjelder forståelsen av vilkåret «har vært i virksomhet som autorisert advokatfullmektig». Autorisasjon som advokatfullmektig er en forutsetning for å oppfylle vilkåret, men det sentrale poeng i bestemmelsen ligger i kravet til virksomhet. Av dette følger etter min mening at det må kunne stilles krav om en praksis av en viss art. Ut fra formålet med tillatelsen må det således være grunnlag for å stille krav om en praksis typisk for advokater, til forskjell fra annet juridisk arbeid i privat eller offentlig virksomhet. At man i denne praksis inkluderer føring av rettssaker og en viss prosedyrerfaring, må det etter min mening være dekning for selv om dette ikke er uttrykkelig nevnt i lovteksten

Etter lagmannsrettens syn gir verken lovens forarbeider eller prosedyrekravets forhistorie grunnlag for å tolke bestemmelsen i advokatforskriften § 8-3 slik bevillingsmyndighetene har lagt til grunn i sin praksis.

Forvaltningspraksis og reelle hensyn:

Til støtte for det resultat staten prosederer på nå, er det i tillegg vist til reelle hensyn og til langvarig forvaltningspraksis. Til dette vil lagmannsretten bemerke at når bevillingsmyndighetene har tolket ordlyden i advokatforskriften § 8-3 uriktig, er det ikke uproblematisk å tolke inn ytterligere kriterier som griper inn i privates rett til å erverve advokatbevilling når vilkårene som fremgår av lov og forskrift gitt i medhold av loven, først er oppfylt. Dette må gjelde selv om den uriktige rettsoppfatningen har blitt fulgt av bevillingsmyndighetene i lang tid. Bevillingsmyndighetenes praksis har dessuten blitt kritisert av Anders Bøhn, Domstoloven: Lovkommentar, § 220 avsnitt 6, Juridika (ajour pr. 21. juni 2022) og Anders Bøhns merknader til §§ 220 og 223 på Lovdata. Tross slik kritikk fra Bøhn, er det ikke opplyst at det fra bevillingsmyndighetene er tatt initiativ for å bringe forskriften i samsvar med praksis. Det forhold at bevillingsmyndighetenes praksis ikke tidligere er prøvd ved søksmål, kan heller ikke tas til inntekt for at praksis er bredt akseptert. For en fullmektig som ikke har fått godkjent deler av sin prosedyrepraksis, vil det regelmessig være tryggere og enklere å gjennomføre nye prosedyrer enn å bruke tid og risikere tap og sakskostnadsansvar i et søksmål mot staten.

Staten har anført at vektige reelle hensyn tilsier at advokatforskriften § 8-1 likevel må tolkes slik bevillingsmyndighetene har lagt til grunn. Det er særlig vist til kontroll-, ressurs- og likebehandlingshensyn. Dette er utdypet med at bevillingsmyndighetene må forholde seg til mange, og til dels uheldige måter å organisere advokatfullmektigforhold på, at det vil være ressurskrevende å prøve realiteten i hver enkelt sak med påfølgende fare for forskjellsbehandling, og det rettssøkende publikums behov for kobling til en ansvarlig advokat og korrekt sikkerhetsstillelse.

Lagmannsretten vil bemerke at den som søker advokatbevilling etter domstolloven § 220 annet ledd nr. 1 bokstav a i minst to år må ha vært i virksomhet som autorisert fullmektig for en advokat som selv utøver advokatvirksomhet. Dette kravet er strengt formalisert, og vil i de aller fleste saker forhindre at det kan oppstå situasjoner der man under veiledning og oppfølging har utført oppdrag for andre enn den eller de advokater man formelt er autorisert som fullmektig for. Det tallmateriale staten har presentert, viser at det likevel kan skje feil. Staten har opplyst at det i perioden 2017-2021 i forbindelse med søknad om advokatbevilling, ble avdekket at i 134 rettssaker hadde ikke fullmektigen vært korrekt autorisert for den advokat vedkommende opptrådte for. Selv om det ikke er opplyst nærmere om årsaken til feilene, eller om disse sakene knytter seg til store eller små advokatfelleskap, er det grunn til å tro at det særlig er i større eller mellomstore advokatfelleskap at denne typen feil kan skje. Sett hen til at det pr. år blir utstedt i overkant av 500 advokatbevillinger og det for de som får bevilling på bakgrunn av virksomhet som autorisert advokatfullmektig er gjennomført minst tre rettssaker, er det i den aktuelle femårsperiode gjennomført et stort antall slike rettssaker. I dette perspektivet, utgjør 134 saker over 5 år en svært liten andel, ca 2-3 saker pr. måned.

Lagmannsretten deler ikke statens vurdering av at reelle hensyn taler for at lov og forskrift skal tolkes slik at det er et vilkår for å godkjenne prosedyrepraksis som er utført i tilknytning til virksomhet som autorisert advokatfullmektig, at det forelå korrekt autorisering for den advokat man har opptrådt for. I sin rettsanvendelse i vedtaket som denne saken gjelder, er det heller ikke reelle hensyn som har vært den sentrale rettskildefaktor, men at en slik løsning følger direkte av ordlyden i lov og forskrift.

Tilsynsmyndighetene kontrollerer uansett om vilkårene for advokatbevilling er oppfylt, herunder prosedyrekravet. Dersom det er behov for å reagere mot formalfeil som avdekkes ved slik kontroll, kan dette skje ved at det reageres mot den som har gjort feilen. Det kan ikke legges til grunn at mengden av formalfeil vil øke om feilen ikke også får den virkning at prosedyrepraksis ikke teller. I og med at det er søker som må godtgjøre prosedyrepraksis, vil usikkerhet knyttet til om det har vært tilstrekkelig oppfølging og veiledning, gå ut over søker. Slik usikkerhet vil i de fleste saker enkelt kunne oppklares ved en kort redegjørelse fra fullmektig og prinsipal, og det er vanskelig å forstå at dette skal føre til større fare for ulik behandling enn i andre tilfeller der det er behov for å etterspørre ytterligere dokumentasjon.

Under saksforberedelsen for lagmannsretten har staten med tyngde argumentert for det rettssøkende publikums behov for klare ansvarslinjer til en ansvarlig advokat og rett til forsikringsdekning. Etter lagmannsrettens syn er ikke dette momenter som taler for et krav om «korrekt autorisasjon». Også ved slike formalfeil vil det være en advokat som er ansvarlig, og det er ikke påvist noen reell risiko for at klient skulle bli skadelidende som følge av at «korrekt autorisasjon» mangler.

Ved vurderingen av om reelle hensyn skal medføre at et slikt vilkår om korrekt autorisering skal tolkes inn i lov og forskrift, kan det ikke bare sees hen til fordelene ved et slikt vilkår, mens også ulemper. Et vilkår om «korrekt autorisering» vil utvilsomt føre til urimelige resultat i enkelttilfeller, ved at fullmektiger som har godtgjort prosedyreerfaring får underkjent denne som følge av rene formalfeil. Denne risikoen er ikke ubetydelig, selv om lagmannsretten ikke har grunnlag for å konkludere med at det i alle de 134 sakene som er omtalt ovenfor er rene formalfeil. Lagmannsretten vil også peke på at ved å akseptere «masseinnmeldinger», inngitt av kontoransatte og uten reell søknadsmedvirking fra de respektive prinsipaler, har myndighetene bidratt til å skape risiko for at det begås de typetilfeller av feil som denne saken gjelder. En slik risiko for formalfeil kunne har vært forhindre på regelstadiet, eller ved å stramme inn forvaltningspraksis knyttet til hvem som kan søke om autorisasjon av hvilke fullmektiger for hvilke prinsipaler.

Oppsummering:

Lagmannsretten har etter det ovenstående kommet til at den prosedyrepraksis som danner grunnlag for Sørensen sin søknad om advokatbevilling, oppfyller de krav som følger av advokatforskriften § 8-1. De materielle vilkår for advokatbevilling er da oppfylt, og anken blir å forkaste.

Sakskostnader:

Ankemotparten har vunnet saken og har etter tvisteloven § 20-2 (1), jf. § 20-5 (1) krav på å få dekket alle nødvendige kostnader. Unntakene i tvisteloven § 20-2(3) eller § 20-4 medfører ikke unntak fra dette utgangspunktet i denne saken. Advokat Larsen har inngitt sakskostnadsoppgave med krav om dekning av kr 164 656,25 inkludert merverdiavgift. Staten har ikke hatt innvendinger til kravets størrelse og beløpet tilkjennes.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

1. Anken forkastes.
2. Staten v/Advokatbevillingsnemnden betaler sakskostnader for lagmannsretten med 164 656,25 – etthundreogseksstifiretusensekshundreogfemtiseks25/00 – kroner til Nina Sørensen. Beløpet forfaller til betaling 2 – to– uker etter dommen er forkynt.

Jarle Golten Smørdal

Rune Voll

Wiggo Storhaug Larssen

Dokument i samsvar med undertegnet original:

Linda M. Moen

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klart at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 250 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 250 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling dersom anken ikke reiser spørsmål av betydning utover den aktuelle saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves. Anken kan også nektes fremmet dersom den reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.